

POHJOIS-KARJALA
Maakuntaliitto

Pohjois-Karjalan työllisyyden tilannekuva

Suuntaviivoja tulevaan

Joulukuu 2023

Sisällys

<i>Yleisesti</i>	1
<i>Veto- ja pitovoima</i>	2
Mitä on jo tapahtumassa?	3
<i>Työllisyyden hoidon tasa-arvoinen järjestäminen</i>	4
Mitä on jo tapahtumassa?	5
<i>Pitkäaikaistyöttömyyden haaste yksilöihin ja kuntatalouteen</i>	6
Mitä on jo tapahtumassa?	7
<i>Vaikuttaminen valtakunnan tasolla</i>	8
Mitä on jo tapahtumassa?	9

Koko nimi: Pohjois-Karjalan työllisyyden tilannekuva – Suuntaviivoja tulevaan

Julkaisupäivä: 18.12.2023

Julkaisija: Pohjois-Karjalan Maakuntaliitto

Kirjoittaja: Lauri Havukainen

Aineisto: Lauri Havukainen & Mari Nupponen

Tuki ja kommentointi: Mari Nupponen, Kimmo Niiranen, Seppo Tiainen & Jarno Turunen

Kansisivu: Laura Jussila

Kansikuva: Joensuun kaupunki / Lev Karavanov

Raportti on toteutettu osana Pohjois-Karjalan Maakuntaliiton 1.9. – 31.12.2023 rahoittamaa ja toteuttamaa Pohjois-Karjalan työllisyyden tilannekuva -hanketta.

Yleisesti

Tämä raportti on toinen osa Pohjois-Karjalan Maakuntaliiton syksyllä 2023 toteuttaman Pohjois-Karjalan työllisyyden tilannekuva -hankkeen kautta syntyvää materiaalipakettia. Siinä missä hankkeen toinen pääasiallisista tuotoksista, *Nykytilaselvitys*, pyrkii kuvaamaan Pohjois-Karjalan työllisyyden ja sen hoidon tämänhetkistä tilannetta, on tällä tavoitteena luoda katseen tulevaan. Julkaisun on tarkoitus olla katsaus sekä jo menneillään oleviin muutoksiin ja toimenpiteisiin, mutta myös tuoda uusia ideoita ja ehdotuksia hankkeessa kerätyn aineiston pohjalta. Raportin on nimensä mukaisesti siis tarkoitus luoda *Suuntaviivoja tulevaan*, etenkin kun Pohjois-Karjala valmistautuu 2025 voimaantulevan TE-uudistuksen tuomiin muutoksiin.

Ehdotukset on tiivistetty Nykytilaselvitys -raportin kuuden teeman mukaisesti, mutta jaettuna kyseisen raportin yhteenvedossa nostettuihin suurin haastekohtien mukaisesti: **veto- ja pitovoima** (teemat 1–4), **työllisyyden hoito** (5) sekä **pitkäaikaistyöttömyys** (6). Lisäksi mukana on myös ajatuksia siitä missä asioissa maakunnan toimijoiden on tärkeää tehdä vaikutustyötä valtakunnan tasolla. Jokaisen haastekohdan viereiselle sivulle on listattu muutamia jo meneillään olevia toimenpiteitä ja hankkeita siihen liittyen.

Hankkeen aineisto koostuu tilastoista, toteutetuista ja vielä meneillään olevista työllisyshankkeista, alueellisista ohjelmista ja suunnitelmista sekä hankkeen aikana tehdyistä temaattisista asiantuntijahaastatteluista. Tarkempi kuvaus aineistosta löytyy materiaalipakettiin kuuluvasta *Aineisto- ja kartoitusmateriaalilistasta*.

Tarvitaan sekä ajattelutavan muutosta, että **konkreettisia alueellisia toimia**, joilla nuorten aikuisten **jäämistä, palaamista ja kiinnittymistä** maakuntaan voidaan edistää niin, että myös heidän osallisuutensa vahvistuu. Työn lisäksi myös **sosiaalisesta integraatiosta on pidettävä huolta** ja alue tehtävä laajemmin tutuksi etenkin niille, jotka eivät ole maakunnasta kotoisin.

Työelämän auditointeja ja muita toimenpiteitä, joilla **varmistetaan koulutusohjelmien paikallisen työelämän vastaavuus** tulee jatkaa ja kehittää. Koska merkittävä osa korkeakouluopiskelijoista ei enää valmistuessaan asu maakunnassa **on elinkeinoelämän, TE-palveluiden ja opiskelijoiden linkittymistä lisättävä** jo opintojen alkuvaiheessa. Tämä tarkoittaa **tukea** niin opiskelijalle kuin yritykselle.

Veto- ja pitovoima

Toimenpiteitä, joilla saamme vahvistettua kansainvälisten opiskelijoiden **linkittymistä maakunnan työelämään** jo opintojen aikana on kehitetty. Etenkin **harjoittelupaikkojen saantia on helpotettava**, mutta samalla on myös **huolehdittava kokonaisvaltaisesta integroitumisesta yhteisöön**.

Yrityspuoli tunnistaa vielä heikosti **kansainvälisen työvoiman mahdollisuuksia** niin osaamisen, kuin myös **verkostoitumisen näkökulmasta**. Tämän edistämiseksi tarvitaan niin **uusia tukirakenteita, rohkaisua** kuin myös **asenteen muutosta**.

Mitä on jo tapahtumassa?

- Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon oppilaitosten vetämä, syksyllä 2023 alkanut, monivuotinen *Talent Hub Eastern Finland* -hanke pyrkii vastaamaan **kansainvälisten opiskelijoiden pitovoimaan liittyviin haasteisiin** monitasoisesti. Vaikka hankkeen tavoitteena on vastata moneen tässä esitettyyn kehitysehdotukseen, olisi hyvä saada myös muita, **hankkeen ulkopuolisia toimijoita mukaan kehittämään maahanmuuttajien pitovoimaa**. Hanketta ei saa jättää ainoaksi toimenpiteeksi.
- Ammattikorkeakoulun ja hyvinvointialueen vuoden 2024 alussa alkavalla *Sairaanhoitajaksi Pohjois-Karjalaan* -hankkeessa pyritään parantamaan maakunnan sairaanhoitajapulaa luomalla ulkomaalaisille sairaanhoitajaopiskelijoille **räätälöity malli rekrytoinnista työllistymiseen**. Hanke tuo syksyllä 2024 **25 ulkomaalaista opiskelijaa Karelian kielituettuun sairaanhoitajakoulutusohjelmaan**.

Yhteisellä työllisyysalueella ensisijaisena haasteena tulee olemaan **palveluiden alueellisesti tasaveroinen järjestäminen** samalla kun työllisyyden hoitoon käytettävät resurssit kapenevat. Muutoksessa on otettava huomioon **resurssien jakautuminen ja paikallistuntemus**.

Tiedon siirtymisen tärkeys TE-uudistuksen siirtymävaiheessa. Ei unohdeta TE-palveluissa ja ELY-keskuksella vuosien saatossa kehittyneitä **ymmärrystä, tietoa ja verkostoja**. Etenkin TE-palveluiden **yrittäjäpuolen verkostot** tulisi ottaa huomioon.

TE-uudistuksen kanssa rinnakkain tapahtuva **kotoutumislain uudistaminen** olisi hyvä ottaa huomioon myös työllisyysalueen suunnittelussa, sillä kotoutumis- ja työllisyyspalveluiden kokonaisuus on merkittävä maahanmuuttajille.

Vaihtuvuus työllisyyden hoidon työntekijöiden kohdalla on ajoittain suurta. Tarvitaan siis työskentelymalleja, joilla tätä **vaihtuvuutta voidaan pienentää** ja varmistaa **hiljaisen tiedon siirtyminen** silloin kun työntekijä vaihtuu.

Työllisyyden hoidon tasa-arvoinen järjestäminen

Kuntakokeilun **maakuntaa jakava vaikutus** on näkynyt työllisyyden hoidossa ja sen verkoistoissa. On ensiarvoisen tärkeää, että siirtymäaikana **kaikki pääsevät samalla sivulle** siitä missä mennään ja minkälaista uudistusta ollaan rakentamassa.

Mitä on jo tapahtumassa?

- Pohjois-Karjalan kunnat päätyivät syksyllä ratkaisuun, jossa TE-uudistusta lähdetään rakentamaan **yhden yhteisen työllisyysalueeseen** kautta. Käytännössä tämä tarkoittaa, että uudistuksen yhteydessä maakunnan **työllisyyspalvelut siirtyvät Joensuun kaupungin alaisuuteen**. Samassa yhteydessä myös **kotoutumisen järjestäminen siirtyy kuntien alle**, mutta tässä prosessissa ei olla niin pitkällä kuin TE-uudistuksen.
- *Pohjois-Karjalan työllisyyden tilannekuva* -hanke on ollut mukana tukemassa uuden **yhteisen työllisyyden hoidon ekosysteemin** synnyssä kartoittamisen ja tiedonkeruun kautta.

Muuttuvassa työllisyydenhoidon kentässä olisi tärkeää luoda laajempaan yhteistyöhön perustuvia, **maakunnallisia malleja pitkäaikaistyöttömyyden hoitoon**. Yksittäisten kuntien, usein yksittäisen työntekijän työhön henkilöityvät mallit voivat toimia, mutta jatkossa **tarvitaan toimintatapoja ja yhteistyötä**, joilla **varmistetaan työn jatkuvuus** myös työntekijöiden vaihtuessa.

Vaikka **nuorisotyöttömyyden** kohdalla on tapahtunut hyvää kehitystä, on sen "kova ydin" pysynyt. Näille nuorille tarvitaan **pitkäkestoisempia ratkaisuja** tilanteisiinsa, jotta osattomuus ei muutu elämän mittaiseksi. Lisäksi **ehkäisevään nuorisotyöhön** tarvitaan panostusta.

Resurseja tarvitaan lisää etenkin työkyvynkoordinointiin sekä lisää verkostoitumisista sitä tekevien välille. Hyvinvointialueen puolella tarvitaan **riittävät resurssit** niin **sosiaalihoitoon, kuin työkyvyn todentamiseen**.

Muun muassa **palkkatukeen tulevan lakimuutoksen** seurauksena työllisyyden hoidossa on **kehitettävä uusia malleja** pitkäaikaistyöttömien osallisuuden ja kuntatalouden parantamiseen. Yksi mahdollisuus olisi **pilotoida työtä, koulutusta ja kuntoutusta yhdistävää mallia**.

Tarvitsemme pysyvämpiä ratkaisuja pitkään työttömänä olleille, etenkin yli 55-vuotiaiden ja osatyökykyisten kohdalla. Joidenkin kohdalla tämä saattaa tarkoittaa **eläkettä**, mutta tarve on myös uusille toimintamalleille esimerkiksi **osatyökykyisten parempaan hyödyntämiseen** yksityisellä sektorilla, esimerkiksi työn räätälöinnin kautta.

Pitkäaikais- työttömyyden haaste yksilöihin ja kuntatalouteen

Mitä on jo tapahtumassa?

- Pohjois-Karjalan ELY-keskus käynnisti **prosessin maakunnallisesta pitkäaikaistyöttömien selvityksen laatimisesta** marraskuun lopulla. Lähtölaukauksena tälle toimi tämän hankkeen tiimoilta marraskuun 24. päivä pidetty työpaja Joensuussa, jossa kokoontui laaja joukko julkisen sektorin, kolmannen sektorin ja koulutusinstituutioiden edustajia.
- Vuoden 2023 maaliskuussa alkanut Pohjois-Karjalan Mielenterveydentuki ry:n *AVE - Iisäarvoa ja yhdenvertaisuutta* -hanke pyrkii **yhdistämään työtoimintaa ja tehostettua sosiaaliohjausta** kuntouttavassa työtoiminnassa tai mielenterveys- ja päihdetyön sosiaalisessa työkuntouksessa oleville. Pyrkimyksenä on auttaa heitä pääsemään kiinteistöhuollon tehtäviin.
- Vuoden vaihteessa 2023–2024 päättyvästä *Topakka* -hankkeesta on jäämässä pysyväksi toiminnaksi **työkykykoordinaattorin tehtäviä** useaan kuntaan.

Viisumit:

Yksi suurimmista haasteista maahanmuuttajien vetovoiman kanssa Suomessa ja myös Pohjois-Karjalassa ovat **viisumiajat**. Maakunnassa tämä näkyy etenkin **opiskelijaviisumien käsittelyn pitkittymisenä** kansainvälisten opiskelijoiden määrän kasvaessa voimakkaasti. Tätä **prosessia on pystyttävä nopeuttamaan** tai siitä alkaa tulemaan vetovoimahaaste.

Vaikuttaminen valtakunnan tasolla

Lainsäädäntö:

Eläkeuudistuksen edistäminen.

Tietosuojaan liittyvän **lainsäädännön selventäminen**, kun työllisyyden hoito siirtyy kunnille.

Taloudelliset resurssit:

Hyvinvointialueet, joissa etenkin sosiaalihuolto on ongelmissa.

Työllisyyden hoidon **rahoitus varmistettava alueellisesti tasaveroisesti**.

Mitä on jo tapahtumassa?

- Pohjois-Karjalan maakuntaliiton vaikuttamisen kärjissä vuodelle 2024 näkyy muun muassa **geopoliittinen tilanne ja sen seurauksena syntyneet vakavat vaikutukset**. Ukrainan sodan vaikutuksiin liittyviin haasteisiin **halutaan nopeita toimia raja-alueiden kehitysedellytyksien turvaamiseksi**. **Maahanmuuton houkutelavuutta halutaan lisätä** työvoiman saatavuuden varmistamiseksi ja maakunnan oppilaitosten toimintaedellytykset varmistettava. **Vihreää siirtymää halutaan tukea** muun muassa vapauttamalla tuulivoiman rakentamista ja kantaverkon parannuksilla. Liikkuvuutta halutaan edistää muun muassa **rataverkon parannuksilla**. Myös TE-uudistuksen epäreiluksi koettua **rahoitusmallia halutaan muuttaa** Pohjois-Karjalan kunnille reilummaksi.

POHJOIS-KARJALA
Maakuntaliitto